

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 4Co/247/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3114210522
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Lichnerová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3114210522.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Oľgy Lichnerovej a sudkýň JUDr. Alice Beňovej a JUDr. Ivety Martinákovovej v právnej veci žalobkyne U. E., bytom K. XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou A. M. C., s.r.o. so sídlom R., S. XX, proti žalovaným 1/ R. E., bytom K. XX, 2/ N. úverová banka, a.s. so sídlom C., Z. H. 1, P. XX XXX XXX, zastúpenému Advokátskou kanceláriou U. & D., s.r.o., so sídlom C., E. 7, 3/ C. N., bytom E. N. XXX, E. N., o určenie neplatnosti zmlúv o záložnom práve, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 13. januára 2015, č.k. 16C/55/2014-79 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby voči žalovanému 3/ a vo výroku o náhrade trov konania vo vzťahu k žalovanému 3/ **p o t v r d z u j e.**

Vo zvyšnej výrokovej zamietajúcej časti vo vzťahu k žalovaným 1/, 2/ a vo výroku o náhrade trov konania medzi žalobkyňou a žalovanými 1/, 2/ napadnutý rozsudok **z r u š u j e**
a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Žalovanému 3/ náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a.**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu žalobkyne, kotrou sa domáhala určenia neplatnosti záložných zmlúv uzavretých dňa 03.10.2012 a dňa 27.05.2013 medzi žalovaným 1/ ako záložcom a žalovaným 2/ ako záložným veriteľom. Žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovanému 2/ trovy právneho zastúpenia v sume 502,17 eur na účet zástupcu žalovaného 2/ U. & D., s.r.o. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalovaným 1/ a 3/ náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal zo zistenia, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti zmlúv o zriadení záložného práva uzavretých žalovaným 1/ ako záložcom a žalovaným 2/ ako záložným veriteľom, ktorých predmetom zálohu boli nehnuteľnosti vedené Katastrálnym odborom Okresného úradu R. na LV č. XX, obec K., k.ú. K. a ktorých vlastníkom je v podiele 1/1 zapísaný žalovaný 1/. Predmetnými záložnými zmluvami boli zabezpečené pohľadávky žalovaného 2/ ako veriteľa voči žalovanému 3/ ako dlžníkovi z úverových zmlúv. Vzhľadom k tomu, že žalovaný 3/ nie je účastníkom sporných zmlúv o zriadení záložného práva, ale je účastníkom zmlúv o úvere, z ktorých vyplývajú pohľadávky žalovaného 2/ zabezpečené spornými zmluvami o zriadení záložného práva a ktoré majú voči zmluvám o úvere akcesorický charakter, žalovaný 3/ nie je nositeľom žiadnych práv ani povinností vyplývajúcich zo sporných zmlúv o zriadení záložného práva. Vo vzťahu k žalovanému 3/ preto súd žalobu pre nedostatok pasívnej vecnej legitimácie zamietol. Ďalej súd konštatoval, že na určenie neplatnosti záložných zmlúv nie je daný naliehavý právny záujem. Určenie neplatnosti zmlúv o zriadení záložného práva má charakter predbežnej otázky a rieši celý obsah sporného právneho vzťahu alebo práva. V tomto smere súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 89/2007 zo dňa 25.02.2009 a tiež na uznesenie Nejvyššího

soudu České republiky sp. zn. 32Cdo 5437/2007 zo dňa 05.03.2009. V zmysle týchto rozhodnutí žaloba o určenie podľa § 80 písm. c) O.s.p. nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak má požadované určenie len povahu predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je alebo nie je právny vzťah alebo právo, a to najmä vtedy, ak takáto predbežná otázka nerieši alebo nemôže riešiť celý obsah alebo dosah sporného právneho vzťahu alebo práva. Pokiaľ na základe záložnej zmluvy bolo záložné právo vložené do katastra nehnuteľností, právna otázka, či záložná zmluva je alebo nie je platným právnym úkonom, za tejto situácie predstavuje iba vyriešenie predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu či na nehnuteľnostiach žalovaného 1/ a žalobkyne (podľa jej tvrdení) viazne v prospech žalovaného 2/ ako záložného veriteľa záložné právo. Aj keby záložné zmluvy boli neplatnými právnymi úkonmi, nemôže prípadné určenie ich neplatnosti viesť k odstráneniu právnej neistoty žalobkyne alebo k zamedzeniu ohrozenia jej práva. Určením neplatnosti záložných zmlúv nemusí byť bez ďalšieho postavené na isto, že vôbec nevzniklo záložné právo. Určením neplatnosti záložných zmlúv sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, v dôsledku vyhlásenia záložných za neplatné nedôjde k zániku záložného práva a Katastrálny odbor príslušného Okresného úradu nevykoná výmaz záložného práva z listu vlastníctva, a preto nie je na takomto určení naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) O.s.p.. Stav ohrozenia tvrdeného práva žalobkyne alebo neistotu v jej právnom postavení možno preto odstrániť len určením, či tu je alebo nie je záložné právo. Na základe uvedených skutočností súd žalobu v celom rozsahu zamietol. Súd prvého stupňa ďalej uviedol, že iba samotné určenie, či tu záložné právo je alebo nie je, nezlepší právne postavenie žalobkyne a uspokojivo neodstráni neistotu daného právneho vzťahu a táto bude naďalej pretrvávať pokiaľ sa nebude žalobkyňa domáhať určenia právneho vzťahu, že je spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností. Samotné určenie či tu záložné právo je alebo nie je by právne postavenie žalobkyne nezmenilo, nakoľko za súčasného právneho stavu v prípade určenia, že záložné právo nie je, by bolo na liste vlastníctva predmetné záložné právo vymazané, čo by však nevyriešilo otázku, či predmetné nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva žalobkyne a žalovaného 1/. Súd zamietol ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania (vyžiadanie spätnej identifikácie parciel, výsluch svedkyne T. a zamestnanca banky, ktorý bol pri spisovaní zmlúv o zriadení záložného práva, vyžiadanie vyjadrenia žalovaného 2/ ohľadom splatenia jedného z úverov) z dôvodu, že ich vykonanie nebolo potrebné pre rozhodnutie vo veci, nakoľko pre nedostatok naliehavého právneho záujmu a nedostatok pasívnej vecnej legitímácie u žalovaného 3/ sa nezaoberal žalobou vo veci samej. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil podľa § 80 písm. c) O.s.p., § 151b ods. 1,2,3,4, § 151e ods. 2, § 151 md ods. 1,2 Obč. zákonníka. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Žalovaní mali vo veci plný úspech, preto im v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. patrí plná náhrada trov konania. Nakoľko si žalovaní 1/ a 3/ náhradu trov konania neuplatnili a zo spisu nevyplýva, že by im v konaní trovy vznikli, súd im náhradu trov konania nepriznal. v konaní si uplatnil náhradu trov žalovaný 2/. Súd preto žalovanému 2/ priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 502,17 eur (1 x prevzatie a príprava veci po 61,85 eur (podľa uplatnenia) + 1 x režijný paušál po 8,04 eur, 1 x vyjadrenie k žaloby po 61,85 eur (podľa uplatnenia) + 1 x režijný paušál po 8,04 eur, 1 x účasť na pojednávaní dňa 13.01.2015, ktoré trvalo viac ako dve hodiny po 129,08 eur + režijný paušál po 8,39 eur, náhrada hotových výdavkov za cestu osobným motorovým vozidlom zn. Subaru s priemernou spotrebou paliva 6,4 l/100km dňa 13.01.2015 z Bratislavy do Trenčína a späť v dĺžke 262 km, pri cene PHM 1,244 eur/liter v sume 20,86 eur, paušálna náhrada za kilometre 0,183 eur/1 km za 262 km v sume 47,95 eur, náhrada za stratu času za 6 polhodín po 13,98 eur v sume 83,88 eur, 20 % DPH zo sumy 361,13 eur v sume 72,23 eur), ktoré je v súlade § 149 ods. 1 O.s.p. žalobkyňa povinná zaplatiť na účet zástupcu žalovaného 2/.

Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa. Dôvodila, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že rozhodnutie súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 205 ods. 2 písm. c), d), f) O.s.p. Nesúhlasila s názorom súdu prvého stupňa, že na určení neplatnosti záložných zmlúv nie je naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) O.s.p. s poukazom na to, že správa katastra nevykoná výmaz záložného práva z listu vlastníctva. Tento názor súdu prvého stupňa je v rozpore s ustanoveniami zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov. V tejto súvislosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/18/2010, z ktorého vyplýva, že práve rozhodnutie súdu o neplatnosti záložných zmlúv je spôsobilé na zmenu v katastri nehnuteľností a iba vyhlásenie súdu o neplatnosti týchto zmlúv môže spôsobiť túto následnú zmenu zápisov v katastri nehnuteľností. Ďalej poukázala na to, že dôkazy, ktoré predložila súdu prvého stupňa v priebehu pojednávania, jasne odôvodňujú nepochybný záver, že záložné právo nemohlo platne vzniknúť, pretože nedala žalovanému súhlas so zriadením záložného práva na nehnuteľnosti patriace do ich bezpodielového spoluvlastníctva. Vzhľadom k tomu, že predmetné nehnuteľnosti jednoznačne

patria do BSM a na vznik záložného ručiteľského záväzku nebol daný súhlas druhého manžela v zmysle § 145 ods. 1 Obč. zákonníka, ktorý je v takejto situácii potrebný, dovoľáva sa touto žalobou relatívnej neplatnosti záložných zmlúv, ktoré tvoria podklad k samotnému vzniku záložného práva ako takého. Vyslovila názor, že ak budú zmluvy o zriadení záložného práva vyhlásené za neplatné, pričom dôsledkom tejto neplatnosti sa zmluvy stanú neplatnými už od začiatku, nie je možné, aby súčasne existovalo záložné právo. V tomto prípade skúmaním neplatnosti záložných zmlúv nejde o posúdenie predbežnej otázky, ale rozhodnutie vo veci samej, ktoré je spôsobilé odstrániť ohrozenie jej postavenia - vymazanie záložného práva z katastra nehnuteľností. Skutočnosť existencie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je v súčasnej dobe zapísaná v katastri nehnuteľností na LV č. XX k.ú. K.. Uviedla, že rozhodnutím súdu o neplatnosti záložných zmlúv sa končí relatívna neplatnosť týchto právnych úkonov a nastáva neplatnosť, ktorá má účinky podobné ako neplatnosť absolútna. Otázku, či predmetné nehnuteľnosti patria do BSM nie je potrebné vyriešiť, pretože v zmysle aktuálneho výpisu z katastra č. XX pre k.ú. K., tieto nehnuteľnosti svedčia v súčasnosti žalovanému 1/ rovnako ako žalobkyňi. Žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a jej žalobe v celom rozsahu vyhovel, alternatívne navrhla, aby odvolací súd pripustil zmenu žaloby v zmysle ust. § 95 O.s.p. a určil, že záložné právo zo zmlúv o zriadení záložného práva zo dňa 27.05.2013 a zo dňa 03.10.2012 uzavretých medzi žalovaným 1/ ako záložcom a žalovaným 2/ ako záložným veriteľom tu nie je.

Žalovaný 1/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobkyne uviedol, že s podaným odvolaním súhlasí. Poukázal na svoje vyjadrenia v konaní pred súdom prvého stupňa, z ktorých vyplýva, že žalobkyňa o uzatvorení predmetných záložných zmlúv neinformoval a podpísal ich bez jej vedomia, hoci nehnuteľnosti, ktoré tvoria predmet zálohu nadobudli spoločne za trvania manželstva.

Žalovaný 2/ sa k odvolaniu žalobkyne písomne nevyjadril.

Žalovaný 3/ v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobkyne navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že súd prvého stupňa dospel k správnym skutkovým zisteniam, svoje rozhodnutie po právnej stránke posúdil správne a dostatočne svoje rozhodnutie odôvodnil. Mal za to, že nie je pasívne legitimovaný v konaní, nakoľko žiadnu záložnú zmluvu nepodpisoval a nebol ani jej účastníkom.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 212 ods. 1, § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne vo vzťahu k žalovaným 1/, 2/ je dôvodné a odvolanie žalobkyne proti žalovanému 3/ dôvodné nie je.

Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti zmlúv o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti zo dňa 03.10.2012 a zo dňa 27.05.2013 uzavretých bez jej súhlasu medzi žalovaným 1/ ako záložcom a žalovaným 2/ ako záložným veriteľom, ktorých predmetom boli nehnuteľnosti vedené Katastrálnym odborom Okresného úradu R. na LV č. XX k.ú. K.. Predmetnými záložnými zmluvami boli zabezpečené pohľadávky žalovaného 2/ ako veriteľa voči žalovanému 3/ ako dlžníkovi z úverových zmlúv. Žalobkyňa dôvodila, že založené nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a nakoľko svojmu manželovi - žalovanému 1/ nedala súhlas k uzavretiu záložných zmlúv, dovoľávala sa v súlade s ust. § 40a v spojení s ust. § 145 ods. 1 Obč. zákonníka relatívnej neplatnosti týchto právnych úkonov. Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalovaný 3/ nie je pasívne vecne legitimovaný a že na určení neplatnosti záložných zmlúv vo vzťahu k žalovaným 1/, 2/ nemá žalobkyňa naliehavý právny záujem. Preto žalobu v celom rozsahu zamietol. Svoje zamietajúce rozhodnutie založil na tom právnom názore, že žalovaný 3/ nie je účastníkom sporných zmlúv o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam, ale je účastníkom zmlúv o úvere, z ktorých vyplývajú pohľadávky žalovaného 2/ zabezpečené spornými zmluvami o zriadení záložného práva a ktoré majú voči zmluvám o úvere akcesorický charakter. Žalovaný 3/ teda nie je nositeľom žiadnych práv ani povinností vyplývajúcich zo sporných zmlúv o zriadení záložného práva, preto žalobu vo vzťahu k nemu pre nedostatok pasívnej legitimácie zamietol. Zamietnutie žaloby vo vzťahu k žalovaným 1/, 2/ odôvodnil nedostatkom naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, keď dospel k záveru, že určením záložných zmlúv za neplatné, nedôjde k zániku záložného práva a katastrálny odbor príslušného okresného úradu nevykoná výmaz záložného práva z listu vlastníctva. Vyslovil názor, že stav ohrozenia tvrdeného práva žalobkyne alebo neistotu v jej právnom postavení možno odstrániť len určením, či tu záložné právo je, alebo nie je. Súčasne však zdôraznil, že iba samotné určenie, či tu záložné právo je alebo nie je, nezlepší právne postavenie žalobkyne a uspokojivo neodstráni

neistotu daného právneho vzťahu pokiaľ sa nebude žalobkyňa domáhať určenia právneho vzťahu, že je spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností. Samotné určenie, či tu záložné právo je alebo nie je, by právne postavenie žalobkyne nezmenilo, nakoľko v súčasnosti je na liste vlastníctva zapísaný ako výlučný vlastník založených nehnuteľností v podiele 1/1-ine žalovaný 1/ a samotné určenie, či tu záložné právo je alebo nie je, by právne postavenie žalobkyne nezmenilo.

Odvolací súd sa s právnym posúdením veci súdu prvého stupňa o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 3/ v predmetnom konaní stotožňuje, keď žalovaný 3/ nie je účastníkom zmlúv o zriadení záložného práva, keď je účastníkom len zmlúv o úvere, z ktorých vyplývajú pohľadávky žalovaného 2/ zabezpečené spornými zmluvami o zriadení záložného práva. Žalovaný 3/ teda nie je nositeľom žiadnych práv ani povinností vyplývajúcich zo zmlúv o zriadení záložného práva, preto súd prvého stupňa správne postupoval, keď žalobu vo vzťahu k žalovanému 3/ zamietol. Pokiaľ ide o právny záver súdu prvého stupňa o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení neplatnosti záložných zmlúv vo vzťahu k žalovaným 1/, 2/, odvolací súd aj s prihliadnutím k okolnostiam, ktoré nastali po rozhodnutí súdu prvého stupňa dospel k záveru, že tento právny záver súdu prvého stupňa nie je správny.

Podľa § 80 písm. c) O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Podľa ustálenej judikatúry súdov, naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, je daný najmä tam, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu, alebo kde by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Určovacia žaloba je preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde možno pomocou nej eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, ak zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť nápravu, tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Tieto funkcie určovacej žaloby korešpondujú práve s podmienkou naliehavého právneho záujmu; ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že ich určovacia žaloba bude plniť, nebude ani naliehavý právny záujem na takomto určení. Ak súd zamietne určovaciu žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, je vylúčené, aby súčasne žalobu preskúmal po vecnej stránke.

Podľa § 154 ods. 1 O.s.p. pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Stav v dobe vyhlásenia rozsudku je rozhodujúci i pre posúdenie existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe podľa § 80 písm. c) O.s.p. Či tento záujem existuje súd skúma ex offio, t.j. z úradnej povinnosti. Platí to aj pre súd prvého stupňa, aj pre súd odvolací. Všeobecne totiž nie je vylúčené, aby naliehavý právny záujem na určovacej žalobe v priebehu konania pominul, resp. aby v priebehu konania nastal. Je nutné, aby tento naliehavý právny záujem existoval nielen v čase rozhodnutia súdu prvého stupňa, ale aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu (§ 154 ods. 1 v spojení s § 211 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 151 písm. a) Obč. zákonníka v znení platnom v čase uzavretia zmlúv o zriadení záložného práva, záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že záložné právo oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva, ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená.

Podľa § 151 písm. b) ods. 1 Obč. zákonníka záložné právo sa zriaďuje písomnou zmluvou, schválenou dohodou dedičov o vyporiadaní dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu alebo zákonom.

Podľa § 151e ods. 2 Obč. zákonníka záložné právo k nehnuteľnostiam, bytom a nebytovým priestorom vzniká zápisom v katastri nehnuteľností, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

Podľa § 40a Obč. zákonníka, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ust. § 49a, § 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takýmto úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov. Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je

neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takýmto úkonom dotknutý, neplatnosti dovoľá.

Podľa § 145 ods. 1 Obč. zákonníka, bežné veci týkajúce sa spoločných vecí, môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je úkon neplatný.

Nová právna úprava záložného práva platná od 01.01.2003 (vykonaná novelou Občianskeho zákonníka č. 526/2002 Z.z.) v ustanovení § 151d na vznik záložného práva okrem iného vyžaduje, aby bol záložca vlastníkom zálohy. Založiť vec je oprávnený jej vlastník. Založiť iný spôsobilý predmet záložného práva (záloh) je oprávnený ten, komu takýto predmet patrí. Záložcom môže byť len osoba, ktorá má vec vo svojom vlastníctve, alebo ktorá je oprávnená disponovať daným právom alebo majetkovou hodnotou. V zmysle právnej úpravy záložného práva účinnej od 01.01.2003 záložné právo k nehnuteľnosti vznikne na základe platnej záložnej zmluvy. Pokiaľ je záložná zmluva neplatným právnym úkonom, záložné právo nemôže vzniknúť. Odvolací súd zdôrazňuje, že podľa právnej úpravy účinnej do 31.12.2002 vznikalo záložné právo k nehnuteľnostiam nielen podľa platnej záložnej zmluvy, ale i na základe neplatnej záložnej zmluvy, ak bola vec odovzdaná záložnému veriteľovi a ten ju prijal v dobrej viere, že záložca je oprávnený vec založiť (§ 151d Obč. zákonníka v znení platnom do 31.12.2002). Z tejto právnej úpravy účinnej do 31.12.2002 vychádzal aj Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/89/2007, v ktorom sa zaoberal existenciou naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti záložnej zmluvy a z ktorého rozhodnutia aj súd prvého stupňa vychádzal. Vzhľadom k tomu, že záložné právo podľa právnej úpravy účinnej do 31.12.2002 mohlo vzniknúť i na základe neplatnej záložnej zmluvy v prípade uvedenom v ust. § 151d Obč. zákonníka, súdy v konaniach o určení neplatnosti záložnej zmluvy vychádzali z toho, že právna otázka, či záložná zmluva je alebo nie je platným právnym úkonom, predstavuje iba vyriešenie predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či na nehnuteľnostiach záložcu viazne v prospech záložného veriteľa záložné právo. V dôsledku toho konštatovali, že určením platnosti alebo neplatnosti záložnej zmluvy sa nevyrieši obsah sporného právneho vzťahu medzi účastníkmi a stav ohrozenia práva žalobcu alebo neistotu v jeho právnom postavení možno odstrániť len určením, či tu je záložné právo alebo nie je. Pri posudzovaní naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti záložnej zmluvy, uzavretej po účinnosti novely Občianskeho zákonníka vykonanej zák. č. 526/2002 Z.z. však z uvedeného právneho názoru o nedostatku naliehavého právneho záujmu už nemožno vychádzať. Ako už bolo vyššie konštatované, platná právna úprava v súčasnosti v ust. § 151d Obč. zákonníka, okrem iného vyžaduje, aby záložca bol vlastníkom zálohy (na rozdiel od § 151d Obč. zákonníka v znení účinnom do 31.12.2002). V tomto prípade skúmaním neplatnosti záložných zmlúv nejde o posúdenie predbežnej otázky vo vzťahu, či záložné právo je alebo nie je, ale ide o rozhodnutie vo veci samej, ktoré je spôsobilé odstrániť ohrozenie postavenia žalobkyne - výmaz záložného práva z katastra nehnuteľností. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že v danom prípade je daný naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení, že predmetné zmluvy o zriadení záložného práva sú neplatné, nakoľko takéto rozhodnutie súdu môže byť podkladom pre vykonanie zmeny zápisu záložného práva (jeho výmazu) v katastri nehnuteľností. Rozsudok súdu o určení neplatnosti záložnej zmluvy je spôsobilou listinou na zápis v katastri nehnuteľností záznamom v zmysle § 34 ods. 2 zák. č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších právnych predpisov. Stav ohrozenia tvrdeného práva žalobkyne a neistotu v jej právnom postavení možno preto odstrániť súdnym rozhodnutím, ktorým bude určené, že predmetné zmluvy o zriadení záložného práva sú neplatné, keď bez takéhoto určenia je ohrozené vlastnícke právo žalobkyne k predmetným nehnuteľnostiam, keďže žalovaný 2/ ako záložný veriteľ môže kedykoľvek začať s výkonom záložného práva za účelom uspokojenia pohľadávky voči žalovanému 3/ z úverovej zmluvy. Takýmto konaním by mohlo dôjsť k obmedzeniu, resp. až k strate vlastníckeho práva žalobkyne a teda jej právne postavenie je neisté, pričom tento stav právnej neistoty je možné odstrániť iba práve požadovaným určením, že predmetné zmluvy o zriadení záložného práva sú neplatné. Právny názor súdu prvého stupňa o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení z vyššie uvedených dôvodov preto nebol správny. Je však potrebné uviesť, že žaloba žalobkyne v čase rozhodovania súdu prvého stupňa bola neopodstatnená z toho dôvodu, že žalobkyňa nepreukázala svoje vlastnícke právo k predmetu zálohy, nakoľko z predloženého listu vlastníctva č. XX k.ú. K. vyplývalo, že vlastníkom založených nehnuteľností v podiele 1/1-ine bol zapísaný ako výlučný vlastník žalovaný 1/. V čase rozhodovania odvolacieho súdu však bolo zistené, že podľa aktuálneho výpisu z katastra nehnuteľností pre k.ú. K. sú založené nehnuteľnosti v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobkyne a žalovaného 1/. Z výpisu listu vlastníctva č. XX pre k.ú. K. je zrejmé, že správa katastra zapísala bezpodielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaného 1/ v katastri

nehnutelností na základe predloženého sobášneho listu poznámkou, ktorá je v zmysle katastrálneho zákona úkonom určeným na vyznačenie skutočností alebo pomeru vzťahujúceho sa na nehnuteľnosti, alebo na osobu a ktorá nemá vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam. Z uvedeného je zrejmé, že nejde o nové skutočnosti a dôkazy v odvolacom konaní v zmysle ust. § 205a Obč. zákonníka, keď vyznačením vlastníckeho práva žalobkyne na liste vlastníctva záznamom v katastri nehnuteľností nevzniklo vlastnícke právo žalobkyne k nehnuteľnostiam, ale sa len deklaroval pomer žalobkyne vzťahujúci sa na nehnuteľnosti, ku ktorým nadobudla vlastnícke právo titulom bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že na strane žalobkyne je daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmlúv o zriadení záložného práva a keďže súd prvého stupňa žalobu nepreskúmal po vecnej stránke, bolo potrebné napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby žalobkyne vo vzťahu k žalovaným 1/, 2/ a vo výroku o náhrade trov konania medzi žalobkyňou a žalovanými 1/, 2/ zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h), ods. 2 O.s.p.).

Pokiaľ ide o zamietnutie žaloby vo vzťahu k žalovanému 3/, v tomto smere súd prvého stupňa dospel k správne právnemu názoru, že nie je pasívne vecne legitimovaný, nakoľko nebol účastníkom sporných zmlúv o zriadení záložného práva, preto odvolací súd v tejto časti napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a vo výroku o náhrade trov konania vo vzťahu k žalovanému 3/ podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania medzi žalobkyňou a žalovaným 3/ bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému žalovanému 3/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko žalovaný 3/ nepodal návrh na ich priznanie.

Úlohou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní bude preskúmať žalobu po vecnej stránke, t.j. posúdiť platnosť záložných zmlúv v zmysle uplatnenej žaloby žalobkyne.

Vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu je súd prvého stupňa viazaný (§ 226 O.s.p.).

V ďalšom rozhodnutí súd prvého stupňa rozhodne aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 222 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.